

УДК 339.992

Глобалізація як чинник подолання кризових явищ в економіці України

Бахчеванова Наталя Валентинівна,
викладач кафедри економічної теорії
Харківського інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Мельникова Валентина Іванівна,
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії
Національного аерокосмічного університету імені М. Є. Жуковського «ХАІ»;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Мельникова Олена Петрівна,
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри математичних методів в економіці
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Анотація. Присвячено аналізу інтеграційних процесів України у світову економіку, виявленню їхніх основних проблем і переваг. Досліджуються конкурентні переваги і вплив процесів глобалізації на конкурентоспроможність економіки України. Запропоновано заходи щодо ефективної зовнішньоекономічної політики та прискорення процесів інтеграції в Україні.

Ключові слова: глобальний економічний простір, економічна криза, зовнішньоекономічна політика, інновації, інтеграція, конкурентоспроможність.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 0; бібл.: 10.

Globalization as factor of overcoming of the crisis phenomena in economy of Ukraine

Bakhchevanova Natalya,
Teacher of Department of Economic Theory
Kharkiv Institute of BU;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Melnykova Valentina
Ph.D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of Department of Economic Theory
National Aerospace University;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Melnykova Elena
Ph.D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of Department
of Mathematical Methods in an Economy V. N. Karazin Kharkiv National University;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Annotation. The article is devoted to the analysis of integration processes of Ukraine in a world economy, to the exposure of their basic problems and positive moments. The competitive edges and influencing of processes of globalization on the competitiveness of economy of Ukraine are explored. Measures on the increase of efficiency of external economic policy and stimulation of processes of integration in Ukraine are offered. Directions of effective external economic politics are such: passing to the new power mediums; development of strategic rivalry is in the field of trade, investments, technologies; creation of mighty export sector; bringing in of foreign investors is on the basis of creation of joint ventures, economic clearzones; skilled providing of foreign economic activity et al.

Keywords: global economic space, economic crisis, external economic policy, innovations, integration, competitiveness.
Formulas: 0; fig.: 0; tabl.: 0; bibl.: 10.

Глобалізація як фактор преодолення кризисних явлень в економіке України

Бахчеванова Наталія Валентиновна,
преподаватель кафедры экономической теории
Харьковского института УБД;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Мельникова Валентина Ивановна,
доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры экономической теории
Национального аэрокосмического университета им. Н. Е. Жуковского «ХАИ»;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Мельникова Елена Петровна,
доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры математических методов в экономике
Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина;
e-mail: m_elena2003@inbox.ru

Аннотация. Посвящено анализу интеграционных процессов Украины в мировую экономику, выявлению их основных проблем и позитивных моментов. Исследуются конкурентные преимущества и влияние процессов глобализации на конкурентоспособность экономики Украины. Предлагаются мероприятия по повышению эффективности внешнеэкономической политики и стимулированию процессов интеграции в Украине.

Ключевые слова: глобальное экономическое пространство, экономический кризис, внешнеэкономическая политика, инновации, интеграция, конкурентоспособность.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 0; библи.: 10.

Вступ. У сучасних умовах глобалізації значно посилюється дія зовнішніх чинників на соціально-економічний розвиток окремих держав. Зовнішня торгівля дозволяє державі одержувати додатковий дохід від продажу національних товарів і послуг за рубежом, наситити внутрішній ринок, подолати обмеженість національних ресурсів, підвищити продуктивність праці, спеціалізуючись у світовій торгівлі на поставці певної продукції на світовий ринок. Однак країна, що має дешеві ресурси, дешеву робочу силу, в умовах глобалізації ризикує перетворитися на ресурс для більш розвинутих країн, не отримуючи при цьому всіх переваг від глобалізації.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Різні аспекти проблем інтеграції України у глобальний економічний простір досліджувалися в роботах Е. Азроянца, В. Ананьїної, В. Будкіної, М. Делягіна, Б. Гаврилишина, І. Бураковського, С. Макухи, В. Новицького, В. Павлюка, Ю. Пахомова, Ю. Полуєєва, С. Соколенко, А. Філіппенка, А. Хохлова, А. Шниркова та ін. Проте вплив інтеграційних процесів України на подолання кризових явищ в економіці досліджено недостатньо повно.

Метою статті є виявлення основних проблем і переваг інтеграції України у глобальний економічний простір і розроблення основних напрямів ефективно зовнішньоекономічної політики. У процесі дослідження причинно-наслідкових зв'язків, на наш погляд, доцільно застосовувати такі методи, як угруповання, статистичне порівняння, аналіз і синтез.

Результати дослідження. У сучасному світі відбуваються масштабні економічні зрушення – це загаль-

носові інтеграційні процеси, які перетворилися на головну доміную суспільного розвитку. Замкнуті локальні господарські системи, а потім національні, поступаються місцем глобальному світовому господарству. Ті держави, які здатні включитися в нову глобальну економіку, користуватимуться її плодами, інші ж приречені на прогресивне відставання, перетворення в сировинні придатки багатих країн. Поза інтеграційними процесами, поодинокі вже неможливо добитися потрібної динаміки господарської системи. Проте процес інтеграції у світову економіку здійснюється вкрай нерівномірно. У країнах, які змогли досягти інтеграції, спостерігаються вищі темпи зростання економіки і добробуту.

За різними визначеннями, глобалізація – це процес усвідомленої економічної, політичної і культурної інтеграції та уніфікації. Основними наслідками цього процесу є розподіл праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських і виробничих ресурсів, стандартизація законодавства, економічних і технічних процесів, а також зближення культур різних країн. Звертаючи увагу на регулювання проявів глобальних процесів на економіку країни, слід урахувувати пропорції розвитку держави, вибір інноваційно-інвестиційного вектора розвитку економіки країни, реальне залучення приватного капіталу до реалізації державної політики, коригування зовнішньоекономічних впливів, облік можливостей розвитку регіонів та їхню співпрацю із зарубіжними інвесторами, реалізацію політики заміщення дефіцитних для держави ресурсів.

Глобалізація економіки – складний і суперечливий процес, який несе як позитивні, так і негативні

наслідки для держави. До негативів можна віднести залежність економіки держави від коливань світової ринкової кон'юнктури, неспроможність вітчизняних підприємств конкурувати з іноземними, поширення нелегальної міграції та інших наслідків лібералізації прикордонного і митного режиму, негативний вплив масової культури на національні культурні цінності.

Останнім часом у світовому науковому співтоваристві стає дедалі популярнішою концепція глобального суспільства, з позиції якої всі люди нашої планети є громадянами єдиного глобального суспільства, яке складається з безлічі локальних товариств окремих країн світу. Ця концепція значно спрощує розгляд процесів глобалізації, які в такому разі перетворюються на звичайні суспільні перетворення в рамках глобального суспільства.

Одним з основних напрямів сучасної стратегії національного економічного розвитку України є включення господарського комплексу України у глобальний економічний простір, інтеграція національної економіки у світову господарську систему. Адже суворі умови конкурентної боротьби на світових ринках, швидке розширення обсягів і номенклатури імпорту примушують експортерів і підприємств, які виробляють конкуруючу з імпортом продукцію, знижувати витрати, удосконалювати технології, підвищувати якість продукції, що, зрештою, сприяє підвищенню ефективності всієї національної економіки.

Конкурентні переваги України сконцентровані в агропромисловій, транспортній і освітній сферах, але при цьому розвиток зовнішньоекономічної діяльності незалежної України не можна назвати ефективним. За роки незалежності різко зріс імпорт, в основному готової продукції, і експорт сировини, що не характеризує позитивно розвиток вітчизняної економіки. У структурі українського експорту переважають в основному чорні метали, а також первинна і проміжна продукція, а питома вага машин, устаткування, транспортних засобів і приладів становить незначну частку. Зовсім мало експортується продукції кінцевого споживання, особливо наукомістких і високотехнологічних виробів галузей машинобудування та металообробки, а також легкої промисловості. За даними щорічного журналу «Foreign Policy», який приводить «Рейтинг Глобалізації» (GlobalizationIndex), 2003 року Україна зайняла 42-ге місце у світі за рівнем глобалізації, а 2012-го – 44-те місце [1]. Таким чином, за останні 10 років інтеграція України у світове господарство практично не змінилася, що негативно впливає на подолання кризового стану держави.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності України показує, що спостерігаються як позитивні, так і негативні моменти лібералізації торгівлі. Аналіз структури імпорту з країн Європи свідчить, що ввозять товари, для виробництва яких є всі потрібні умови в Україні. Наприклад, за період з 1990 року виробництво товарів легкої промисловості впало в 10 разів. Частка виробництва у промисловості зменшилася з 20 до 0,7% (у 8,6 раза). Підприємства легкої промисловості вимушені купувати сировину і устаткування за кордоном за світовими цінами. А 2011 року обсяги імпорту товарів

легкої промисловості зросли на 56,4% і перевищили обсяги їхнього експорту у 2–3 рази [2]. Зростаючий імпорт призвів до скорочення вітчизняного виробництва і зайнятості в багатьох галузях. Рівень захисту національного виробника в рамках СОТ виявився дуже низьким, тому Україна ініціює проведення перемовин з метою перегляду ввізних тарифів по 371 товарній позиції [2]. Аналіз основних макроекономічних показників економіки України за період з 2000 до 2012 рр. показує, що спостерігається нестабільність торговельного і платіжного балансу, надходжень до бюджету, уповільнення економічного розвитку галузей промисловості, зниження експортного потенціалу [6]. Одним із чинників такого становища в економіці України є відсутність обґрунтованої стратегічної зовнішньоекономічної політики. За рейтингами міжнародних економічних організацій, Україна за рівнем конкурентоздатності посідає одне з останніх місць. Через неконкурентоспроможність занепадають цілі галузі, які можуть переробляти сировину, а деякі функціонуючі галузі не повністю використовують свої виробничі потужності. Більшість товарів може виробляти вітчизняна промисловість, унаслідок чого значно поліпшиться стан промислового виробництва, що зробить позитивний вплив на платіжний баланс країни.

Українське суспільно-економічне реформування суттєво відчуває потребу в зовнішніх «ресурсах розвитку». За гострого дефіциту внутрішніх капіталів, технологій, підприємництва їх поповнення можна і потрібно здійснити за рахунок світових ринків – це і визначає важливість і необхідність «відкриття» української економіки [4].

За кількісними характеристиками виробничого, науково-технічного й інтелектуального потенціалу Україна може бути гідним партнером у міжнародних відносинах. За сприятливих умов цей потенціал дозволяє послідовно вирішувати завдання оптимізації її зовнішньоекономічних зв'язків. Цьому сприяють і об'єктивні чинники: багаті природні ресурси, вигідне географічне положення, наявність необхідної інфраструктури. Проте в умовах глобалізації слід здійснювати прогресивну структурну перебудову економіки і реформувати її орієнтований на експорт сектор. Основу цього сектору, окрім традиційних галузей добувної і металургійної промисловості, можуть становити високотехнологічні, наукомісткі галузі (літако- і ракетобудування, суднобудування, побутова техніка, порошкова металургія, устаткування електрозварювання). Ще одну групу пріоритетних галузей може становити агропромисловий комплекс, що дасть можливість виробляти екологічно чисті продукти, які мають попит на світових ринках.

Для України стратегічно важливою метою повинно стати стимулювання структурних реформ усередині країни, направлених на забезпечення конкурентоспроможності у відкритому ринковому середовищі, перебудова на ринкових умовах зв'язків із країнами СНД, входження в європейський економічний простір через посилення співпраці із європейськими державами, розвиток економічних зв'язків з країнами, що розвиваються.

Оцінюючи сьгоднішнє становище України в міжнародному просторі, можна виділити низку проблем, які перешкоджають ефективним структурним реформам, направленим на підвищення конкурентоспроможності країни:

- відставання від провідних держав світу в галузі інформатизації та розвитку інформаційних технологій;
- повільне формування власних ТНК, конкурентоспроможних на глобальному рівні й здатних до здійснення глобальної стратегії розвитку;
- непослідовне запровадження економічної лібералізації;
- брак належної уваги координації своєї зовнішньоекономічної політики з іншими пострадянськими й постсоціалістичними країнами, що робить політику малогнучкою і загалом послаблює зовнішні позиції.

Для національних виробників немає достатньої внутрішньої мотивації застосування інновацій, що дає можливість іноземним конкурентам використовувати суперечності внутрішнього законодавства для знищення контрагентів на внутрішньому ринку. У такій ситуації інтеграція позначається на руйнації цілих галузей. На даний час Україна не використовує всі свої конкурентні переваги (дешева робоча сила, достатня ресурсозабезпеченість деякими видами сировини, використання вигідного гео економічного розташування тощо), оскільки офіційний сектор економіки не ефективний. Натомість конкуренти України широко застосовують високі й запатентовані технології, стимулюють виробництво унікальних товарів, усебічно залучають наукову еліту, кредитують інновації. Отримані результати дозволяють країнам-конкурентам знижувати собівартість виробництва й оволодівати новими ринками збуту.

В Україні за роки незалежності, як зазначили В. Є. Куриляк і Є. В. Савельєв, створено олігархічний устрій господарювання, головною метою якого є домінування корупції в усіх сферах економіки, політики і адміністрації. Основним недоліком олігархічної моделі економіки є зовсім низький рівень інноваційної складової зростання. Сьогодні частина промислових підприємств, на яких упроваджуються інновації, становить 10%, тоді як у розвинених економіках нормою вважається 60–80% [5]. Основою інноваційного напрямку розвитку економіки є висока якість освіти і рівень розвитку фундаментальних наук, завдяки чому безперспективні галузі можуть перетворюватися на економічно успішні і створювати нові продукти.

Формування інноваційно орієнтованої моделі української економіки вимагає великих інтервенцій для реалізації наявного потенціалу як держави, так і приватного сектору. При цьому слід урахувати науково-практичні рекомендації Світового банку, підготовлені з метою забезпечення глобальної конкурентоспроможності країн, які реформуються. На сучасному етапі вони передбачають чотири підходи [5]:

- 1) національну інноваційну модель слід формувати як систему, глибоко інтегровану у світову науково-технічну співдружність, особливо

у сфері винаходів, науково-технічних і конструкторських розробок;

- 2) необхідна реформа, направлена на відродження мережі науково-дослідних і конструкторських інститутів (за даними Євростату, 2008 року кількість виконавців наукових і науково-технічних робіт із розрахунку на 1 000 чоловік зайнятого населення у країнах ЄС становила 16,4%, а дослідників – 10,1; в Україні ці ж показники, відповідно, – 5,8 і 3,7%) [3; 4];
- 3) у механізмі економічного розвитку країни варто підсилити використання таких інструментів фінансової підтримки, як гранти, кредити і венчурний капітал;
- 4) інноваційна складова української економіки вимагає розроблення масштабної програми створення привабливого інвестиційного клімату, який залежить як від економічних, так і неекономічних аспектів.

В Україні разом із глобалізацією відбулася локалізація ринків, відрив фінансового ринку від реальної економіки. У сучасних умовах політика управління через процентну ставку не дає результатів, банківська система замикається на собі. Тому слід удосконалювати фінансово-кредитну політику в напрямі збалансованості розвитку економіки.

Для України альтернативи інтеграції немає, але в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів вибір повинен бути зроблено на користь інноваційних чинників економічного зростання. Особливо важлива економічна політика уряду – у генерації нових знань, інтенсивного розвитку освіти і науки.

Сучасна світова фінансово-економічна криза довела, що неоптимальна структура зовнішньоторговельних операцій (орієнтація на експорт сировини і напівфабрикатів; істотна залежність від імпорту енергоносіїв) приводить до зростання чутливості економіки країни до будь-яких змін. Так, темп зростання реального ВВП України 2012 року в порівнянні з 2011-м зменшився на 5%, темп зростання промислового виробництва – на 9,4% [6]. Практика показує, що на сучасному етапі економіка, яка на 60% залежить від змін кон'юнктури зовнішнього ринку, не може бути стабільно прогнозованою. Світовий досвід свідчить, що коли імпортують більш ніж 30% енергоресурсів, то втрачається незалежність у проведенні економічної політики країни [7].

На даному етапі для України є доцільним відступ від політики фритредерства і застосування політики протекціонізму в зовнішній торгівлі, що дозволить підвищити розвиток національних галузей економіки і поліпшити ситуацію на внутрішньому ринку праці. Національні інтереси повинні бути поставлені на перший план при виробленні зовнішньоекономічної політики. Це торкається як цілей розвитку держави, так і способів їх досягнення: удосконалення структури торговельного балансу, істотне скорочення нераціонального імпорту і збільшення експорту готової продукції, також слід зменшити частку іноземного капіталу в банківській системі України, досягти активного платіжного балансу.

Перед Україною стоять важливі завдання – заохочувати інвестування в національне виробництво товарів і послуг, особливо в галузі з інноваційною спрямованістю. Інвестори повинні брати активну участь у створенні і фінансуванні проектів, направлених на упровадження енергозберігальних та інших типів новітніх технологій, модернізацію наявних об'єктів інфраструктури, консультаційні послуги, які полегшують доступ підприємств до кредитних ресурсів і забезпечують промислові компанії потрібною інформацією про використання таких технологій. Забезпечення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів за рахунок приєднання країни до загальноприйнятих у світі регулятивних норм також є однією із позитивних сторін. На даний час іноземні інвестори не довіряють політичній та економічній нестабільності у країні, а тому забирають свої капіталовкладення, а це негативно впливає на розвиток виробництва.

Зараз однією з найбільш інвестиційно привабливих галузей України є туризм. Зазначимо, що об'єктивно Україна має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного положення і рельєфу, сприятливий клімат, багатство природного, історико-культурного та туристично-рекреаційного потенціалів. Але, на жаль, на фоні світового туризму, який набирає потужностей фантастично швидкими темпами, Україна виглядає досить скромно. На сьогодні українські громадяни є своєрідними інвесторами зарубіжних країн, що є одним із найболючіших питань усєї туристичної галузі. Так, можна з упевненістю стверджувати, що в галузі туризму проблемним сьогодні є неефективне і нераціональне використання відповідних ресурсів, сьогоднішній рівень розвитку туристичної індустрії не відповідає наявному потенціалу. На наш погляд, повільний розвиток туристичного бізнесу в Україні пов'язаний із недостатніми вкладами в рекламні заходи. На даний час у нашій державі ще простежується обмеженість фахівців у галузі туристичного і готельного бізнесу. У зв'язку з чим ведення цього бізнесу опанували непрофесіональні підприємці, головна мета яких – швидкий прибуток. Таким чином, інтеграція України у глобальний простір змушує підприємців туристичної галузі вдосконалювати ведення свого бізнесу і впроваджувати новітні технології у послуги.

Глобалізація справляє потужний вплив на всі грані життєдіяльності суспільства загалом і на ринок праці зокрема. Стрімка глобалізація та інтелектуалізація виробництва, ринку й економічної діяльності докорінно змінюють соціально-економічну структуру суспільства, виробничих відносин і, відповідно, ринку праці. В умовах глобалізації світового економічного простору розвиток науки і сучасних технологій, інформатизації суспільства поступово перетворюється у вирішальні чинники економічного зростання. Підвищення якості робочої сили, сприятливість її до процесу набуття знань, державне регулювання цього процесу надає можливість отримувати принципово нові переваги в конкурентній боротьбі. Позитивними результатами трудової міграції для ринку праці України є: опанування за кордоном нових технологій, передових

методів організації праці, що сприяє запровадженню їх в Україні; набуття навичок, потрібних для майбутньої продуктивної діяльності на Батьківщині; залучення закордонних спеціалістів для виконання унікальних і складних видів робіт у разі браку потрібних спеціалістів на вітчизняному ринку праці тощо. Негативними є зменшення чисельності потенційної робочої сили, що має згубний вплив на економіку. Таким чином, в умовах глобалізації в Україні треба створити умови для збереження і розширеного відтворення висококваліфікованої робочої сили, здатної ефективно функціонувати в умовах високотехнологічного та інноваційного виробництва, які дадуть змогу забезпечити формування стабільного і конкурентоспроможного ринку праці та економіки України.

Україна як незалежна країна перебуває в геополітичному торговельному просторі з багатьма державами, але вона явно недооцінила потенційні можливості цих країн у розширенні торговельно-економічних відносин, у зміцненні своєї економіки. Відновлення раніше існуючих у рамках СЕВ економічних зв'язків та їхнє значне розширення є для України об'єктивною необхідністю. Через простір цього ринку Україна може просувати свої товари на інші ринки, завойовуючи не тільки Європу, а й Азію. Розвиток економічних зв'язків із Китаєм, Індією та іншими азійськими країнами, які інтенсивно розвиваються, дозволить Україні розширити виробництво товарів, так потрібних цим країнам, і одержати нові технології та можливості інвестування в новітні галузі.

Висновки. Глобалізація – складний і суперечливий процес, який несе для України як позитиви, так і певні негативи. До позитивів можна віднести поширення швидкими темпами інформаційних технологій, більші можливості пошуку партнерів в усьому світі, а не лише серед найближчих сусідів, вільне пересування українських громадян у світі, можливості отримання освіти і роботи за кордоном. Серед негативів, які приносить Україні глобалізація, – це посилення економічної, політичної і культурної залежності від наддержав, поступова втрата національно-культурної ідентичності й самобутності і навіть національного суверенітету за рахунок добровільного делегування деяких державних функцій таким міжнародним об'єднанням, як ООН, Євросоюз, ОБСЄ, СНД. Але альтернативи глобалізації для України, як і для будь-якої іншої держави світу, немає. У зв'язку з цим подолання кризового стану України невід'ємно пов'язане з інтеграційними процесами в економіці, які зумовлює глобалізація:

- упровадження новітніх технологій у різноманітні процеси виробництва;
- формування класу підприємців-професіоналів, діяльність яких відповідає світовим стандартам і які в змозі створювати конкурентоспроможні продукти;
- використання сучасних інформаційних технологій зумовлює підвищення якості та кваліфікації робочої сили.

Глобалізація процесів економічного реформування вимагає вдосконалення наявних і розроблення нових механізмів функціонування національних еко-

номік, які відповідатимуть майбутнім міжнародним економічним відносинам.

Ефективна зовнішньоекономічна політика передбачає такі основні напрями:

- перенесення економічного впливу на Схід;
- поліпшення умов збереження енергії, біопалива, тобто перехід до нових енергоносіїв;
- розвиток стратегічного суперництва у сфері торгівлі, інвестицій, технологій;

- створення могутнього експортного сектору;
- залучення іноземних інвесторів на основі створення спільних підприємств, вільних економічних зон;
- кадрове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

Таким чином, далші дослідження мають бути направлені на розроблення заходів щодо зменшення чи подолання негативних наслідків глобалізації.

Список використаної літератури

1. The Heritage Foundation [Electronic resources]. – Available at : <http://www.heritage.org/index>.
2. Макуха С. Н. Фридрих Лист против Адама Смита в контексте современной внешнеторговой политики Украины // Бизнес Информ. – 2013. – № 2. – С. 6–10.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
4. The World Trade Organization [Electronic resources]. – Available at : <http://www.wto.org>.
5. Куриляк В. Є. Вплив глобалізації на економічний розвиток України / В. Є. Куриляк, Є. В. Савельєв // Економіка України. – 2012. – № 9. – С. 57–69.
6. Основні макроекономічні показники розвитку України у 2007–2012 роках // Вісник НБУ. – 2013. – № 2. – С. 51.
7. Андрійчук В. Енергобезпека: енергозбереження і напрямки диверсифікації енергопостачання (у контексті перспективи взаємовідносин України і Польщі) / В. Андрійчук // Економічний часопис. – 2007. – № 7–8. – С. 11–12.
8. Гриценко А. Методологічні основи модернізації України / А. Гриценко // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 40–45.
9. Геєць В. М. Нестабільність та економічне зростання / В. М. Геєць. – К. : [б. в.], 2000. – 344 с.
10. Косик Я. В. Глобалізація як закономірність розвитку сучасної економіки України / Я. В. Косик, О. Ю. Чигрин // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 2. – С. 191–196.

References

1. The Heritage Foundation (<http://www.heritage.org/index>).
2. Makukha, S. N. (2013). Fridrikh Listprotiv Adama Smita v kontekste sovremennoi vneshnetorhovoii politiki Ukrainy [Fridrikh Listagainst Adam Smitin the context of modern foreign trade politics of Ukraine]. Business Inform, 2, 6–10.
3. Ofitsiyniy sayt Derzhavnogo komitetu statistiki Ukrayini [Official web-site of the State committee of statistics of Ukraine]. Available at : www.ukrstat.gov.ua.
4. The World Trade Organization. Available at : <http://www.wto.org>.
5. Kuriliak, V. Y., Savelev, Y. V. (2012). Vplyv hlobalizatsii na ekonomichni rozvytok Ukrainy [Influence of globalization on economic development of Ukraine]. Ukraine's economy, 9, 57–69.
6. Osnovni makroekonomichni pokaznyky rozvytku Ukrainyv 2007–2012 rokakh [Basic macroeconomic indexes of development of Ukrainein 2007–2012]. (2013). Bulletin of the National Bank of Ukraine, 2, 51.
7. Andriichuk, V. (2007). Enerhobezpeka: enerhozberezhennia i napriamky dyversyfikatsii enerhopostachannia (v konteksti perspektivy vzaiemovidnosyn Ukrainy i Polshchi) [Energysafety: energy-savings and directions of diversification of energysupply (in the context of prospect of mutualrelations of Ukraine and Poland)]. Economic Annals-XXI – 7–8, 11–12.
8. Hrytsenko, A. (2011). Metodolohichni osnovy modernizatsii Ukrainy [Methodological bases of modernisation of Ukraine]. Ukraine's economy, 1, 40–45.
9. Geiets, V. M. (2000). Nestabilnist ta ekonomichne zrostannia [In stability and economygrowing]. Kyiv : [b. v.].
10. Kosyk, Y. V., Chygryn, O. U. (2011). Hlobalizatsiia ak zakonimirnist rozvytku sychasnoi ekonomiky Ukrainy [Globalization as conformitytolaw of development of modern economy of Ukraine]. Mechanism of adjusting of economy, 2, 191–196.